

Маріупольський державний університет

ПРОГРОМАДСЬКИЙ ВЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної
конференції**

Київ - 2025

Прогромадський вектор університетської освіти у викликах сьогодення: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 24 квітня 2025 року / за заг. ред. О.А.Голюк. Маріуполь: МДУ, 2025. 401 с.

Редакційна колегія:

Блашкова О.М., кандидат педагогічних наук, в.о. завідувача кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Голюк О.А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Грошовенко О.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Деснова І.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології Маріупольського державного університету

Задорожна-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та освіти, декан психолого-педагогічного факультету Маріупольського державного університету

Крутій К.Л., доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Мірошніченко В.М., доктор наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Поповська О.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Присяжнюк Л.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Хаджинова І.В., старший викладач кафедри педагогіки та освіти Маріупольського державного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 16 травня 2025 року)

Статті публікуються в авторській редакції

професійної діяльності в мультикультурних колективах, на міжнародних ринках праці та в інституціях з різномірним соціокультурним контекстом. Таким чином, застосування стратегій СЕН у підготовці майбутніх фахівців сприяє формуванню емоційно зрілої, відкритої, толерантної та відповідальної особистості, здатної не лише до професійного зростання, але й до активної участі в міжкультурному діалозі, соціальному партнерстві та побудові демократичного, інклюзивного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://rada.info/upload/users_files/41087858/bc91eec8383975774a9b6657a3d29d87.docx – Назва з екрана.
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформи середньої освіти [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України. – Київ, 2016. – 40 с. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> – Назва з екрана.
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2011 № 1341 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/KP111341?an=1> – Назва з екрана.
4. Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 2018. – С 189. – Режим доступу: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)) – Назва з екрана.
5. Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL). Core SEL Competencies [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: <https://casel.org/fundamentals-of-sel/> – Назва з екрана.
6. Oleksienko, A., Zawacki-Richter, O., & Liu, W. Internationalization and global engagement in higher education: Realities, policies, and practices in Ukraine and beyond // *European Education*. – 2020. – Vol. 52, No. 2. – С. 117–131.

Яйленко В.Ф.,

старший викладач кафедри дошкільної освіти,
Мариупольський державний університет

МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНІХ СИТУАЦІЙ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОВКІЛЛЯМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ПАРТИСИПАТИВНОГО ПІДХОДУ

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних підходів до професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах оновлення освітньої парадигми, орієнтованої на активне, інтерактивне та компетентнісне навчання. Зокрема, важливого значення набуває вдосконалення методичної підготовки здобувачів вищої освіти в контексті ознайомлення з довкіллям, що є складовою частиною формування екологічної компетентності та педагогічної майстерності. Моделювання освітніх ситуацій на основі партисипативного підходу розглядається як ефективний інструмент розвитку професійної рефлексії,

критичного мислення й уміння співпраці. Метою дослідження було визначити педагогічні умови та обґрунтувати доцільність використання моделювання освітніх ситуацій на практичних заняттях з методики ознайомлення з довкіллям на основі партисипативного підходу з метою підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

У своїх дослідженнях науковці активно розглядали можливості моделювання освітніх ситуацій у контексті екологічної освіти, зокрема із застосуванням сучасних цифрових технологій і партисипативного підходу. Аналіз наукових праць засвідчив усе більший інтерес дослідників до проблеми моделювання освітніх ситуацій у контексті екологічної освіти та професійної підготовки педагогів. Ключові положення оглянутих джерел свідчать про багатовимірність досліджуваної теми та наявність спільних акцентів на партисипативному підході, цифрових технологіях і створенні активного освітнього середовища. Зокрема, Chen (2022) продемонстрував ефективність використання доповненої реальності для формування екологічних установок дітей, підкреслюючи її відповідність принципам партисипативного навчання. Demchenko et al. (2021) та Ягоднікова & Гриньова (2021) акцентували увагу на важливості адаптивного навчального простору в підготовці майбутніх вихователів, що підтверджувало доцільність використання практичних занять із моделюванням ситуацій. У роботах Karasievych et al. (2021) висвітлювали нейропедагогічний підхід, який передбачав створення ситуацій, адаптованих до когнітивних особливостей здобувачів освіти, що сприяло підвищенню їх залученості. Lee et al. (2022) довели потенціал віртуальної реальності в професійній підготовці, що відкриває перспективи для інтеграції цих технологій у навчання методики ознайомлення з довкіллям [3, 4, 2, 5, 6].

У праці Nur et al. (2022) та Муковіз (2023) підтримано ідеї «зеленої педагогіки» та наголошено на включенні здобувачів освіти до створення змісту навчання, що зближується з партисипативним підходом. Ouariachi et al. (2020) вивчали гейміфікацію в екологічній освіті як засіб активізації участі, а Raza & Khan (2022) показали, що екологічна обізнаність безпосередньо впливає на рівень залучення до практичної екодіяльності, що є релевантним і для освітніх практичних занять. Sahraoui et al. (2021) досліджували симуляційні підходи в екологічному плануванні, доводячи ефективність колективного аналізу сценаріїв, що співвідноситься з навчальними ситуаціями в практикумах. Su et al. (2020) підкреслювали роль екологічного лідерства, а Thor & Karlsudd (2020) запропонували модель дій, де суб'єкт навчання виступає ініціатором змін, що повністю узгоджується з ідеєю моделювання ситуацій у партнерській взаємодії. Загалом, оглянуті джерела доводять, що застосування моделювання освітніх ситуацій у поєднанні з партисипативним підходом є ефективним засобом розвитку професійних компетентностей майбутніх вихователів, зокрема в галузі екологічної освіти [7, 1, 8, 9, 10, 11, 12].

Дослідження показало, що впровадження моделювання освітніх ситуацій як дидактичного інструменту на практичних заняттях зі сталого розвитку значно підвищило рівень зацікавленості та активності здобувачів освіти. Метою було

наблизити освітній процес до реальних умов через моделювання ситуацій, які могли б виникати в реальному житті, що дозволяло студентам не лише засвоювати теоретичні знання, а й застосовувати їх на практиці. Здобувачі освіти брали участь у практичних завданнях, як-от розроблення стратегії сталого використання місцевих водних ресурсів. Під час цього завдання студенти працювали в групах, аналізуючи екологічні, соціальні та економічні фактори, що впливають на використання води. Учасники розглядали різні сценарії, наприклад, збереження води в умовах зростання населення, розподіл водних ресурсів для сільського господарства та побутових потреб, а також оцінювали можливі наслідки своїх рішень. Цей підхід сприяв розвитку їх критичного мислення, здатності до аналізу та вміння знаходити компроміси.

Застосування партисипативного підходу було одним із ключових елементів дослідження. Завдяки активному залученню здобувачів освіти на всіх етапах процесу, від планування до реалізації та аналізу результатів, був досягнутий високий рівень взаємодії та співпраці серед учасників. Під час виконання завдання студенти не лише пропонували варіанти рішень, а й взаємодіяли з іншими групами для того, щоб знайти найбільш оптимальні рішення для громади. Це також сприяло розвитку навичок комунікації, роботи в команді та відповідальності за спільні рішення. Покращення якості навчання стало можливим завдяки впровадженню сучасних технологій. Зокрема, здобувачі вищої освіти мали змогу використовувати віртуальні лабораторії та картографічні сервіси для моделювання екологічних ситуацій. Використання доповненої реальності (AR) та віртуальної реальності (VR) сприяло глибшому зануренню в освітній процес. Наприклад, під час вивчення теми «Природа як жива екосистема» студенти взаємодіяли з віртуальними моделями лісових екосистем, що допомогло їм краще зрозуміти вплив вирубки лісів на навколишнє середовище. Віртуальні симулятори дозволили здобувачам освіти візуалізувати наслідки своїх рішень, що значно збільшило рівень їх мотивації та залученості.

Важливим аспектом було також використання цифрових інструментів для створення презентацій та наочних матеріалів, що дозволяло здобувачам наочно продемонструвати свої дослідження та результати роботи перед іншими групами. Це стало важливою частиною практики, оскільки дозволяло кожному учаснику отримати зворотний зв'язок та вдосконалити свої навички презентації. Практичні заняття також стали майданчиком для розвитку педагогічної майстерності в майбутніх вихователів. Вони не тільки здобули знання з методики ознайомлення з довкіллям, але й навчились використовувати активні методи навчання, зокрема проєктну діяльність, симуляції та моделювання реальних екологічних ситуацій. Це дало їм можливість покращити свою підготовку до роботи в умовах постійних змін та підвищити інноваційний підхід у роботі з дітьми дошкільного віку. У підсумку дослідження підтвердило, що використання моделювання освітніх ситуацій із застосуванням партисипативного підходу і сучасних технологій, зокрема віртуальної та доповненої реальності, сприяє глибшому розумінню складних екологічних процесів, розвитку критичного мислення та формуванню

навичок прийняття зважених рішень серед здобувачів вищої освіти. Це не лише підвищує якість навчання, а й сприяє розвитку інноваційної педагогічної культури, що орієнтована на діалог, співпрацю та сталий розвиток.

Застосування моделювання освітніх ситуацій з партисипативним підходом у процесі навчання сприяло розвитку в здобувачів освіти критичного мислення, навичок комунікації та відповідальності. Включення сучасних технологій, як-от віртуальна та доповнена реальність, покращило мотивацію та зацікавленість студентів, а також дозволило ефективно вивчати складні екологічні процеси через практичні завдання. Викладачі, виконуючи роль фасилітаторів, створювали умови для активної взаємодії, що сприяло професійному розвитку майбутніх вихователів та підвищенню інноваційного підходу в освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Муковіз, О. П. (2023). Особливості та перспективи упровадження партисипативного підходу в освіті. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, (35), 84–93. <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-35-84-93>
2. Ягоднікова, В., & Гриньова, М. (2021). Партисипативний підхід до виховання лідерських якостей підлітків. *Молодь і ринок*, №11-12(197-198). <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/252827/250118>
3. Chen S. Y. To explore the impact of augmented reality digital picture books in environmental education courses on environmental attitudes and environmental behaviors of children from different cultures. *Frontiers in Psychology*. 2022. № 13. URL: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2022.1063659/full> (date of access: 18.04.2025).
4. Demchenko I., Maksymchuk B., Bilan V., Maksymchuk I., Kalynovska I. Training future physical education teachers for professional activities under the conditions of inclusive education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2021. № 12(3). P. 191–213. URL: <https://www.edusoft.ro/brain/index.php/brain/article/view/1176> (date of access: 18.04.2025).
5. Karasievysh S., Maksymchuk B., Kuzmenko V., Slyusarenko N., Romanyshyna O., Syvokhop E., Maksymchuk I. Training future physical education teachers for physical and sports activities: Neuropedagogical approach. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2021. № 12(4). P. 543–564. URL: <https://www.edusoft.ro/brain/index.php/brain/article/view/1213> (date of access: 18.04.2025).
6. Lee H., Woo D., Yu S. Virtual reality metaverse system supplementing remote education methods: Based on aircraft maintenance simulation. *Applied Sciences*. 2022. № 12(5). URL: <https://www.mdpi.com/2076-3417/12/5/2667> (date of access: 18.04.2025).
7. Nur S., Anas I., Pili R. The call for environmentally-based language teaching and green pedagogy: Climate actions in language education. *Elsya: Journal of English Language Studies*. 2022. № 4(1). P. 77–85. URL: <https://journal.unilak.ac.id/index.php/elsya/article/view/9526> (date of access: 18.04.2025).
8. Ouariachi T., Li C. Y., Elving W. J. Gamification approaches for education and engagement on pro-environmental behaviors: Searching for best practices. *Sustainability*. 2022. № 12(11). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/11/4565> (date of access: 18.04.2025).
9. Raza S. A., Khan K. A. Impact of green human resource practices on hotel environmental performance: the moderating effect of environmental knowledge and individual green values. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 2020. № 34(6). P. 2154–2175. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJCHM-05-2021-0553/full/html> (date of access: 18.04.2025).

10. Sahraoui Y., Leski C. D. G., Benot M. L., Revers F., Salles D., van Halder I., Carassou L. Integrating ecological networks modelling in a participatory approach for assessing impacts of planning scenarios on landscape connectivity. *Landscape and Urban Planning*. 2021. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204621000025> (date of access: 18.04.2025).
11. Su X., Xu A., Lin W., Chen Y., Liu S., Xu W. Environmental leadership, green innovation practices, environmental knowledge learning, and firm performance. *SAGE Open*. 2020. № 10(2). URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/215824402092290> (date of access: 18.04.2025).
12. Thor D., Karlsudd P. Teaching and fostering an active environmental awareness design, validation and planning for action-oriented environmental education. *Sustainability*. 2020. № 12(8). URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/8/3209> (date of access: 18.04.2025).